

Train de trainer

Ogen Open: reageren als actieve omstaander

Ingrijpen bij racisme, discriminatie of seksueel grensoverschrijdend gedrag is niet gemakkelijk. Ook in andere noodsituaties voelen we ons als omstaanders vaak 'verlamd'. Nochtans kan dit anders. Onderzoek toont aan dat mensen kunnen leren om gepast en veilig te reageren. Dat beperkt de risico's, voorkomt escalatie en zorgt ervoor dat situaties sneller en correcter worden aangepakt.

Wat als in jouw organisatie, dienst of gemeente meer mensen weten wanneer en hoe ze kunnen tussenkomen? **Wat als iedereen mee verantwoordelijkheid opneemt voor een veilige werkomgeving en een geweldloze publieke ruimte?**

Het Hannah Arendt Instituut kiest daarom voor een train de trainer-aanpak. **In dit traject leiden we mensen op die nadien zelf opleidingen kunnen geven binnen hun organisatie of lokaal bestuur.** Zo bouw je interne expertise op en vermijd je dat je telkens externe opleidingen moet inkopen.

Concreet levert dit traject je:

- medewerkers met meer handelingszekerheid in moeilijke situaties.
- een gedeelde aanpak rond omstaandersgedrag.
- kennis en materialen die direct inzetbaar zijn in opleidingen en vormingen.
- een schaalbaar model: één opleiding, blijvende impact.

Deze aanpak is geschikt voor **lokale besturen, organisaties en bedrijven** die structureel willen werken aan veiligheid, integriteit en respect – met **middelen die blijven renderen.**

Het Hannah Arendt Instituut

Onze diverse en snel veranderende maatschappij biedt ons grote kansen en stelt ons tegelijk voor concrete uitdagingen. Het Hannah Arendt Instituut wil daarop inspelen en meewerken aan een duurzame, inclusieve en democratische samenleving, waarin mensen zich actor voelen. Dat doen we door **wetenschappelijke kennis over burgerschap, stedelijkheid en diversiteit te verbinden met praktijken en inzichten van beleidsmakers, organisaties en burgers.**

Het Hannah Arendt Instituut is een initiatief van Universiteit Antwerpen, Vrije Universiteit Brussel en de Stad Mechelen. Intussen maken ook de KULeuven, de UGent en UHasselt deel uit van het samenwerkingsverband. Diverse partnerorganisaties ondersteunen onze werking. Door kennis en expertise te verenigen, hebben we een grotere impact.

Locatie

Het Hannah Arendt Instituut is gehuisvest in het historische Huis De Zalm in Mechelen. In dit prachtige pand organiseren we sinds 2023 meerdere train de trainerreeksen per jaar. Wil je liever een vormingsreeks op jouw eigen locatie laten doorgaan? Dat kan ook. Vanaf minimaal 10 deelnemers komen onze trainers naar jou.

Programma

Ogen Open biedt een grondige introductie in de theorie rond omstaandersgedrag en focust op hoe je als actieve omstaander gepast kan reageren. Het train-de-trainertraject bestaat uit **vijf opleidingsdagen** en combineert **theoretische inzichten** met **praktijkgerichte oefeningen**. Deelnemers verwerken de leerstof ook via enkele **gerichte thuisopdrachten**.

Dag 1

- 👁 Verwelkoming en inleiding
- 👁 Eerste methodieken: ijsbrekers en veiligheid
- 👁 Uitwisseling rond doelen en verwachtingen
- 👁 Eerste kennismaking met Arendt Academy en standaardscenario
- 👁 Theoretische sessie rond het omstaandereffect en het bystander intervention model

Dag 2

- 👁 Theoretische sessie rond dispositie en persoonlijke conflicthanteringsstijl
- 👁 Introductie handelingskaders

Dag 3

- 👁 Casuswerk: oefenen in gedachten
- 👁 Casuswerk in rollenspel
- 👁 Casuswerk met acteur – do's en don'ts: hoe lesgeven over omstaanders?

Dag 4

- 👁 *Peer to peer education*: de deelnemers brengen werkvormen uit het standaardscenario voor de groep en geven elkaar feedback.

Dag 5

- 👁 Reflectie-oefening: waar staan we?
- 👁 Eerste intervisie-oefening
- 👁 Reflectie rond implementatie en impact
- 👁 Tweede intervisie-oefening
- 👁 Groepsgesprek rond vier vragen

Theorie

Niet alle theoretische inzichten zijn nodig om eindgebruikers te trainen, maar ze geven je als trainer wel de nodige onderbouw om vragen, bedenkingen en kritische reacties professioneel te beantwoorden.

Je krijgt inzicht in het omstaandereffect: hoe groter de groep in een noodsituatie, hoe kleiner de kans dat iemand ingrijpt. We tonen hoe dit effect werkt en vooral hoe het kan worden doorbroken. De theoretische omkadering is bewust breed opgezet en belicht zowel situationele factoren als persoonsgebonden kenmerken die het gedrag van omstaanders beïnvloeden.

Deze inzichten steunen op meer dan 65 jaar wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast maken we gebruik van recent neurobiologisch onderzoek dat verduidelijkt hoe persoonlijkheid, stress en informatieverwerking een rol spelen in crisissituaties.

De theoretische introductie beslaat twee dagdelen. Wetenschappelijke inzichten worden telkens concreet gemaakt aan de hand van beeldfragmenten uit echte situaties en gecontroleerde experimenten.

Oefenen

In de vijfdaagse training ligt de nadruk op oefenen. Theorie vormt de basis, maar het aanleren van vaardigheden staat centraal. Deelnemers werken actief met het scenario en testen verschillende interventies in geacteerde simulaties.

Daarbij wordt duidelijk dat weten wat je zou doen iets anders is dan het effectief doen. Door zelf te oefenen, ervaren deelnemers welke reacties mogelijk zijn, welke aanpak aansluit bij hun eigen stijl van conflicthantering en wat in de praktijk het meest werkt.

Deze ervaring vormt een directe meerwaarde voor het geven van eindgebruikerssessies. De inzichten uit de simulaties zijn onmiddellijk inzetbaar in trainingen voor professionals en burgers.

Intervisie

De laatste opleidingsdag staat in het teken van intervisie. We gaan ervan uit dat deelnemers in de tussentijd actief aan de slag zijn gegaan binnen hun eigen context.

Tijdens deze dag werken we verder op vragen, valkuilen en moeilijkheden die trainers in de praktijk zijn tegengekomen. Deelnemers wisselen ervaringen uit en delen concrete suggesties met elkaar.

We maken gebruik van een gestructureerde intervisiemethodiek, zodat trainers deze aanpak nadien ook zelfstandig kunnen toepassen, bijvoorbeeld binnen hun eigen organisatie. Zo wordt kennis niet alleen gedeeld, maar ook structureel verankerd binnen organisaties.

Educatief materiaal

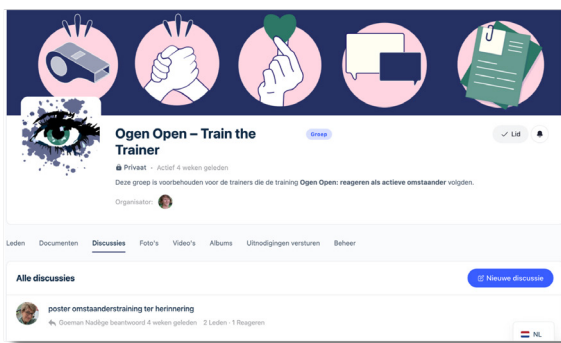
Een kwalitatieve training ontwikkelen vraagt tijd en expertise. Daarom voorzien we trainers van een uitgewerkt standaardscenario dat fungeert als een praktische toolbox.

Deze toolbox bevat een twintigtal volledig uitgewerkte methodieken, inclusief concrete casussen, beeldfragmenten en printbaar lesmateriaal. Trainers kunnen deze methodieken flexibel combineren tot een samenhangende training, afgestemd op de doelgroep en de specifieke noden van de deelnemers.

Bij het scenario hoort een presentatie die als basis kan dienen voor de training en eenvoudig aangepast kan worden aan de eigen context.

Online leer- gemeenschap

Daarnaast bieden we permanente ondersteuning via het digitale leerplatform arendt-academy.be. De online leer-gemeenschap Ogen Open brengt alle opgeleide trainers samen.

Via dit platform kunnen trainers blijvend terecht voor vragen, het uitwisselen van ervaringen, en het delen van vormingsmateriaal en casussen. Updates van het cursusmateriaal worden automatisch via het platform beschikbaar gesteld.

Zo blijft de inhoud actueel en staan trainers er ook op langere termijn niet alleen voor.

Onze experts

Christophe Busch

Directeur Hannah Arendt Instituut

Christophe Busch studeerde Criminologie aan de Universiteit van Gent, Holocaust & Genocidestudies aan de Universiteit van Amsterdam en Terrorismestudies aan de Universiteit van St Andrews. Hij werkte 12 jaar in de forensische psychiatrie en was directeur van Kazerne Dossin: memoriaal, museum en onderzoekscentrum over Holocaust en mensenrechten. Sinds 2020 is hij de directeur van het Hannah Arendt Instituut.

Christophe specialiseert zich sinds zijn studies in het thema van dadergedrag. Het thema omstanders was een vast onderdeel van zijn lezingen en voordrachten rond ouderschap bij collectief geweld. In 2022 promoveerde hij op het proefschrift *Picturing Perpetration: The Holocaust seen through "the image as message"*. In 2023 publiceerde hij het boek *De duivel in elk van ons*.

Marjan Verplancke

Coördinator vorming

Marjan Verplancke studeerde Frans en Spaans en Cultural Studies aan de KU Leuven. Na zestien jaar als educatief verantwoordelijke bij Kazerne Dossin coördineert ze nu het luik vorming binnen het Hannah Arendt Instituut. Haar expertise ligt in het domein van burgerschapseducatie rond thema's als leren uit het verleden, polarisatie, beeldvorming en omstaandergedrag. Marjan heeft een uitgebreide ervaring in het ontwikkelen van vormingsmateriaal en in het begeleiden van trainingen en workshops.

Kirsten Hachmang

Medewerker publiekswerking

Kirsten Hachmang is publieksmedewerker bij het Hannah Arendt Instituut. Ze is opgeleid als sociaal werker en cultuurmanager en heeft expertise in het initiëren van vernieuwende activiteiten die deelnemers handvatten bieden om deel te nemen aan de maatschappij.

Praktisch

Locatie

De train de trainer kan plaatsvinden bij het Hannah Arendt Instituut in Mechelen of op een locatie naar keuze. Gaat de training door bij het Hannah Arendt Instituut, dan zorgen wij voor geschikte lesruimtes en catering. Vindt de opleiding elders plaats, dan voorzie jij de lesruimtes en catering.

Data

We organiseren jaarlijks meerdere open reeksen. Deze staan open voor alle geïnteresseerden. De actuele data vind je op onze website. Kies je voor een train de trainertraject exclusief voor uw organisatie of groep, dan kan de opleiding starten zodra de bestelling is afgerond. De opleidingsdagen worden in onderling overleg vastgelegd.

Materiaal

Deelnemers ontvangen na afloop van de training een **breed uitgewerkt scenario** en het bijhorende **educatieve materiaal** (presentaties, casussen, video's, etc.). Bovendien bieden wij **permanente ondersteuning** via ons digitale leerplatform Arendt Academy. De opleiding en het materiaal is in het **Nederlands**.

Administratie

Het Hannah Arendt Instituut staat in voor de **administratieve opvolging** zoals uitnodigingen, toegang tot het leerplatform, aanwezigheden en evaluatie, intervisie en certificaten voor de deelnemers.

Prijs

We werken met een vaste prijsstructuur, met een korting afhankelijk van de locatie en het aantal deelnemers.

Opleiding in het Hannah Arendt Instituut in Mechelen

€2.500 per deelnemer (excl. btw)
Vanaf 4 deelnemers: 10% korting
Vanaf 10 deelnemers: 20% korting

Opleiding op locatie

€2.200 per deelnemer (excl. btw en reiskosten van docenten)
Vanaf 4 deelnemers: 10% korting
Vanaf 10 deelnemers: 20% korting

Voorbeeld

Een opleiding op eigen locatie met 13 deelnemers kost €22.880 (excl. btw).
Berekening: $13 \times €2.200 = €28.600$, min 20% korting.

Dankzij de steun van de Vlaamse Overheid kunnen medewerkers van lokale besturen deze opleiding vanaf 2026 kosteloos volgen.

Ideaal deelnemersprofiel

Deze opleiding is bedoeld voor professionals die binnen hun organisatie of netwerk anderen willen opleiden rond actief omstaandersgedrag.

Geschikte deelnemers:

- voelen zich voldoende comfortabel om voor groepen te staan en een opleiding te begeleiden.
- hebben ervaring met vorming, begeleiding, coaching of interne opleidingen, of willen die rol opnemen.
- zijn gemotiveerd om met gevoelige of spanningsvolle thema's te werken.
- kunnen reflecteren op eigen handelen en staan open voor feedback.
- zijn bereid om te oefenen, ook in gesimuleerde en realistische situaties.
- hebben de ruimte binnen hun functie om na de opleiding effectief trainingen te geven.

De opleiding is relevant voor medewerkers van lokale besturen, middenveldorganisaties en bedrijven die willen investeren in interne expertise en duurzame kennisopbouw.

Online introductietraining voor burgers

Via Arendt Academy bieden we ook de **online training *Het doet ertoe*** aan. Deze e-learning richt zich op **burgers** en biedt een **toegankelijke introductie** tot actief omstaandersgedrag.

De training behandelt de basisprincipes van omstaandersgedrag, **combineert theorie met oefeningen** en maakt gebruik van videomateriaal uit herkenbare situaties. De e-learning kan **gratis** worden ingezet om mensen te sensibiliseren en te introduceren in het thema.

Het doet ertoe is bedoeld als laagdrempelige instap en vormt een waardevolle aanvulling op verdiepende opleidingen en train-de-trainertrajecten, waar actief oefenen, begeleiding en contextspecifieke toepassing centraal staan.

Heeft u interesse in onze train de trainer?

Neem vrijblijvend
contact op.

Marjan Verplancke

Marjan.Verplancke@hannah-arendt.institute

Kirsten Hachmang

Kirsten.Hachmang@hannah-arendt.institute

Hannah Arendt Instituut

Zoutwerf 5, 2800 Mechelen

BTW nummer: BE 0749.636.883

IBAN: BE35 7360 7109 8337

BIC: KREDBEBB